

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 419/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Róbert Ružbašán, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 270/2015 a jeho uznesením sp. zn. 17 C 270/2015 z 9. decembra 2016 a uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 169/2017 zo 14. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 270/2015 a jeho uznesením sp. zn. 17 C 270/2015 z 9. decembra 2016 a uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 169/2017 zo 14. novembra 2017. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 4. mája 2018.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na okresnom súde 29. mája 2015 domáhala nároku na náhradu škody zo škodovej udalosti na motorovom vozidle proti žalovanému [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“) v sume 638,43 € s príslušenstvom. Po vypracovaní znaleckého posudku na určenie sumy škody žalovaný zaplatil sťažovateľke sumu 598,32 € ako časť istiny vrátane príslušenstva. Následne okresný súd z dôvodu sťažovateľkinho späťvzatia návrhu na začatie konania uznesením č. k. 17 C 270/2015-126 z 5. mája 2016 zastavil konanie v časti o zaplatenie istiny vo výške 141,18 € a uznesením č. k. 17 C 270/2015-135 zo 7. júna 2016 zastavil konanie aj v časti o zaplatenie príslušenstva z uvedenej sumy.

2.1 Sťažovateľka podaním z 15. novembra 2016 po pojednávaní s prejednaním veci samej vzala žalobu v celom rozsahu späť, žiadala konanie zastaviť a uplatnila si trovy konania. Okresný súd uznesením č. k. 17 C 270/2015-198 z 9. decembra 2016 rozhodol tak, že konanie zastavil, sťažovateľke priznal náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 55,78 % a štátu priznal náhradu trov konania proti sťažovateľke v rozsahu 22,11 % a proti žalovanému v rozsahu 77,89 %.

2.2 Uznesenie okresného súdu č. k. 17 C 270/2015-198 z 9. decembra 2016 v časti výroku o trovách konania sťažovateľka napadla v zákonnej lehote odvolaním, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 169/2017 zo 14. novembra 2017 tak, že potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu.

Sťažovateľka podala 12. februára 2018 podnet na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) na podanie dovolania proti uzneseniu

krajského súdu. Generálna prokuratúra prípisom č. k. VI/1 Pz 25/18/1000-6 z 2. marca 2018 sťažovateľke oznámila, že podnet odložila bez prijatia opatrenia prokurátora.

3. Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

„V predmetnom prípade výsledok sporu závisel od znaleckého posudku, avšak táto skutočnosť nebola zohľadnená v rozhodnutí (a odôvodnení) o náhrade trov štátu a o náhrade trov konania sťažovateľky.

... Právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 14.11.2017, sp. zn. 5Co/169/2017 a uznesenie Okresného súdu Košice I zo dňa 09.12.2016, sp. zn. 17C/20/2015-198 vykazujú znaky porušovania práva na spravodlivý proces a trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné. Citované rozhodnutia vykazujú viacero znakov nezákonnosti, nepreskúmateľnosti a nesprávnosti, rovnako ako zásadným spôsobom narušujú rovnosť účastníkov konania.

... Pri daných rozhodnutiach ide o extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich civilné sporové konanie k čomu došlo na základe nesprávnej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona - svojvoľné rozhodnutie bez náležitého odôvodnenia, ktorým bolo porušené základné právo sťažovateľky čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky domáhať sa ochrany svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a právo na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (1950). Ide o fundamentálnu chybu v konaní súdu, ktorá má za následok nespravodlivé rozhodnutie, ktoré neobstojí vo svetle judikatúry Ústavného súdu SR ako aj ESLP. V rozhodnutí konajúceho súdu konajúci súd interpretoval a aplikoval príslušné ustanovenia zákona tak, že uvedené rozhodnutie zahŕňa v sebe črty svojvôle.“

Podľa názoru sťažovateľky postup okresného súdu a krajského súdu vykazujú znaky porušenia práva na spravodlivý proces spočívajúce v postupe a odôvodnení rozhodnutí, ktoré sú svojvoľné a nedostatočne odôvodnené. Okresný súd sa pri priznanej náhrade trov štátu proti sťažovateľke v rozsahu 22,11 % vôbec nevysporiadal s tým, že „sťažovateľka bola úspešná čo do podstaty, dôvodu, nároku a svoj nárok preukázala už pri podaní návrhu, kedy predložila znalecký posudok (vypracovaný na náklady sťažovateľky. Dôvodnosť žaloby, resp. nárok sťažovateľky, potvrdilo aj súdom nariadené znalecké dokazovanie,

napriek tomu bola zaviazaná na náhradu trov štátu vo výške 22,11 %. Takýto postup je možné považovať v rozpore s elementárnou spravodlivosťou a za nedostatočne odôvodnené.“

Sťažovateľka zároveň tvrdí, že okresný súd sa v odôvodnení nevysporiadal s tým, že výsledok sporu závisel od znaleckého posudku alebo úvahy súdu. Tým, že okresný súd krátil sťažovateľke ako úspešnej strane sporu náhradu trov konania bez akéhokoľvek racionálneho a právne podloženého podkladu, svojím rozhodnutím narušil celý princíp náhrady trov konania, v zmysle ktorého náhrada trov konania prináleží strane, ktorá má v konaní úspech.

Porušenie práva na spravodlivý proces postupom okresného súdu spočíva ďalej aj vo výklade, ktorý je podľa sťažovateľky v rozpore s ústavou a zákonom. Odvolávajúci sa na dôvodovú správu a odbornú literatúru k aplikácii § 255 Civilného sporového poriadku, tvrdí, že ak je strana procesne úspešná, čo sa týka základu a podstaty nároku, pričom suma nároku závisela od znaleckého posudku, t. j. od výsledku, ktorý nemožno jednoznačne vzhľadom na sumu predpokladať, je potrebné považovať sťažovateľku za procesne úspešnú stranu a žalovaný by mal nahradiť náklady (t. j. došlo k zmenšeniu jej majetkovej sféry), ktoré sťažovateľka vynaložila na ochranu svojich práv, do ktorých jej žalovaný zasahoval. Okresný súd v danom posudzovanom prípade nevykladal a nepoužil ustanovenia Civilného sporového poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu.

V tejto súvislosti sťažovateľka v sťažnosti zároveň uviedla, že nie je „objektívne možné spravodlivo očakávať a akceptovať nevýhodu na strane sťažovateľky, že ak neuvedie presnú výšku svojho nároku, ak táto výška mnohokrát závisí od iného posúdenia či posúdenia súdom, bude neúspešná v nákladoch, ktoré vynaložila na uplatnenie svojho práva a ktoré nezavinila. Takéto nazeranie na vec by viedlo k tomu, že žalobcovia pred obavou, že im súd neprizná náhradu trov konania za advokáta, znalca, súdny poplatok a pod., nebudú uplatňovať svoje základné práva pred súdom, napriek tomu, že došlo k zmenšeniu ich majetku, čo zároveň a contrario pomôže stranám, ktoré si neplnia záväzky, právne povinnosti. Takýto výklad je v hrubom rozpore s právnym štátom a základnými právami priznanými jeho občanom. Pri ponechaní tejto aplikácie CSP by došlo k zjavnej nespravodlivosti, narušeniu ochrannej funkcie civilného ako aj procesného práva, t. j. celkovej úlohy sudu a k nepriamej podpore narušiteľov právnych predpisov.“

Podľa názoru sťažovateľky sa okresný súd aj krajský súd svojimi rozhodnutiami odklonili od ustálenej súdnej praxe a právnu otázku náhrady trov konania vyriešili podstatne odchylným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnali so skoršími súdnymi rozhodnutiami, čím konali v rozpore s princípom právnej istoty. Sťažovateľka poukázala na tie rozhodnutia ústavného súdu, v ktorých vyslovil porušenie práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania.

4. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] domáhať sa ochrany svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a základné právo na spravodlivé prejednanie vecí podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/270/2015 bolo porušené.

2. Ústavný súd zrušuje rozhodnutie Okresnému súdu Košice I, sp. zn.: 17C/270/2015-198 zo dňa 09.12.2016 v časti trov konania, ako aj rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 5Co/169/2017 zo dňa 14.11.2017 a vec vracia súdu v tejto časti na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľke priznáva náhradu trov konania v celkovej sume 390,50 €, ktoré je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť na účet jej právneho zástupcu, č. ú... od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

8. Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh (sťažnosť) okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie:

- a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili,
- b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody,
- c) proti komu sťažnosť smeruje.

9. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

10. Jednou zo zákonných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť, pričom rozhodnutie generálnej prokuratúry o podnete sťažovateľa sa za takýto zásah nepovažuje (I. ÚS 67/02, I. ÚS 266/2016). Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 110/03, III. ÚS 124/04, II. ÚS 267/04). Z uvedeného je zrejmé, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. III. ÚS 114/03, IV. ÚS 236/03).

11. Pokiaľ sťažovateľka implicitne v sťažnosti vychádza pri plynutí lehôt zo skutočnosti, že po doručení rozhodnutia krajského súdu podala podnet na generálnej prokuratúre na podanie mimoriadneho dovolania, a teda lehota sa má počítať od ostatného oznámenia generálnej prokuratúry, ústavný súd takúto úvahu nemôže akceptovať. Podanie podnetu na podanie mimoriadneho dovolania adresované generálnemu prokurátorovi nezakladá podnecovateľovi (v danom prípade sťažovateľke) právny nárok na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom, a preto ho nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorý treba vyčerpať pred podaním sťažnosti ústavnému súdu. Z toho zároveň vyplýva, že lehota na podanie sťažnosti proti

napadnutému uzneseniu krajského súdu začala plynúť nadobudnutím jeho právoplatnosti (napr. I. ÚS 292/2014).

12. V danej veci lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu proti uzneseniu krajského súdu zo 14. novembra 2017 začala plynúť právoplatnosťou tohto rozhodnutia, pričom rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 4. decembra 2017. Sťažovateľka podala sťažnosť 4. mája 2018, teda v čase, keď nepochybne uplynula dvojmesačná lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

13. Pretože sťažovateľka podala sťažnosť na ústavnom súde celkom zjavne po uplynutí dvojmesačnej lehoty, ústavný súd musel sťažnosť odmietnuť ako oneskorene podanú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

14. Ústavný súd však v danej veci zistil aj ďalší dôvod, pre ktorý nebolo možné predmetnú sťažnosť prijať na ďalšie konanie.

15. V posudzovanom prípade obsah splnomocnenia na zastupovanie sťažovateľky advokátom, doručeného ústavnému súdu spolu so sťažnosťou, trpí takým nedostatkom (nebol predložený originál, ale kópia), ktorý má za následok jeho neakceptovanie v konaní pred ústavným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na ustálenú súdnu prax podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. 4 SžI 35/2014), podľa ktorej je zastúpený povinný predložiť splnomocnenie v jeho originálnej verzii, a nie fotokópiu, pretože iba originál splnomocnenia disponuje právnou silou, ktorá spočíva v tom, že jednoznačne preukazuje prejavenu vôľu zastúpeného. Z uvedeného ústavný súd vyvodil, že pri posudzovaní právnych účinkov fotokópie splnomocnenia je súdna prax jednotná, keďže fotokópii splnomocnenia nepriznala žiadne právne účinky, preto je potrebné predkladať konajúcemu súdu originál splnomocnenia (m. m. III. ÚS 129/2017, II. ÚS 231/2018).

16. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej

sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany, znamená, že ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, IV. ÚS 415/09, II. ÚS 660/2016). To zvlášť platí vtedy, ak je sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom.

17. Ústavný súd konštatuje, že sťažnosť neobsahuje jasný (jednoznačný) návrh rozhodnutia vo veci samej (petit), ktorého vydania ústavným súdom sa sťažovateľka domáha; petit nie je vymedzený presne, určito a zrozumiteľne a takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci. Formulácia návrhu na rozhodnutie vo veci samej je neúplná a nezrozumiteľná. Petit sťažnosti nekorešponduje s argumentáciou sťažovateľky v odôvodnení sťažnosti.

Sťažovateľka sa v bode 1 petitu domáha vyslovenia porušenia označených práv postupom okresného súdu. V bode 2 petitu požaduje sťažovateľka zrušenie okrem rozhodnutia okresného súdu aj zrušenie rozhodnutia krajského súdu, avšak bez toho, aby výslovne navrhla vysloviť, že ňou označené práva boli napadnutým rozhodnutím krajského súdu porušené.

18. Ústavný súd uvádza, že postup, pri ktorom by zrušil rozhodnutie všeobecného súdu bez predchádzajúceho vyslovenia, že práva sťažovateľa boli týmto rozhodnutím porušené, ústava a ani zákon o ústavnom súde neumožňujú. Zrušenie rozhodnutia je totiž viazané na vyhovie sťažnosti a deklarovanie, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva alebo slobody, prípadne ľudské práva a slobody sťažovateľa vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 54 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažnosť sťažovateľky, ktorá je zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, nespĺňa požiadavky kvalifikovanej

sťažnosti, ktoré by zodpovedali požiadavkám obsiahnutým v § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol už pri predbežnom prerokovaní pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

20. Nad rámec ústavný súd ešte poznamenáva, že v posudzovanom prípade by tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta postup a rozhodnutie okresného súdu, v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol aj pre nedostatok právomocí.

21. Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2018